

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

A MEGELŐZÉS SZEREPE A MEZŐGAZDASÁGI BALESETEK ELHÁRÍTÁSÁBAN

HADA, RÓBERT

Társadalmunk alapkövetelménye és egyik legfontosabb feladata a dolgozók életének és testi épségének megóvása a munka közben jelentkező baleseti veszélyekkel és foglalkozási ártalmakkal szemben. E feladatok megvalósítása érdekében az állami és társadalmi szervek igen széles körű tevékenységet folytatnak, minden munkahelyen megszervezik a munkavédelmet, jelentős jogi és nevelésügyi intézkedéseket hoznak.

A munkavédelem az adott termelési módtól függő azon követelmények, eszközök és intézkedések összessége, valamint szervezett alkalmazása, amelyek a biztonságos, egészséges, a dolgozó munkaerejét nem károsító munkakörülmények megvalósítására irányulnak.

A munkavédelem sok irányú feladatait két nagyobb területre csoportosíthatjuk. Ezek:

- a balesetelhárítás és
- a munkaegészségügy.

A balesetelhárítás. A munkaártalmak egyik fajtáját a balesetek képezik, amelyek közös vonása, hogy hirtelen — gyakorlatilag néhány perc vagy másodperc alatt — lezajló környezeti hatás következményei és az érintett személy számára váratlanul következnek be. A balesetek ezen tulajdonsága a legkevésbé sem jelenti azt, hogy a veszélyforrásokat nem lehet előzetesen felismerni és megfelelő intézkedésekkel megszüntetni. Ellenkezőleg, alapos és átgondolt intézkedésekkel, módszerekkel az egyes munkafolyamatok veszélyes elemei kiszűrhetők és kidolgozhatók a védekezés módzatai is. A balesetek nem szükségszerű következményei a munkának és elsősorban ott fordulnak elő, ahol a megfelelő védőeszközök hiánya, a korszerűtlen technológia vagy egyéb környezeti tényezők bekövetkezésüket lehetővé teszik.

A balesetek tehát megelőzhetők és ez nagyrészt a munkavédelem eszközeinek jó felhasználásán múlik.

A munkaegészségügy. A dolgozó ember egészségét nemcsak a balesetek károsíthatják, hanem a munkavégzés közben fellépő egyéb ártalmak is. Az emberi szervezet bizonyos határokon belül kitűnően tud alkalmazkodni a

munkafolyamathoz, ha azonban a szervezet túlzott erőfeszítésre vagy olyan külső környezeti hatás elviselésére kényszerül, amely ezt a határt túllépi, akkor a szervezetet foglalkozási ártalom éri, és ez foglalkozási betegségeként jelentkezik.

A dolgozók egészségének megvédése a munka során fellépő ártalmakkal szemben a munkaegészségügy feladata, azonban nem mindig lehet éles határvonalat húzni a foglalkozási megbetegedések és a balesetek közé. A foglalkozási ártalmak megelőzése általában biztonságtechnikai feladat is, mert a kedvezőtlen munkakörülmények növelik a balesetveszélyt.

Szocialista mezőgazdaságunk az elmúlt években minden eddiginél gyorsabb ütemben fejlődött. Mennyiségben és minőségben nőtt és javult az anyagi, technikai bázis, de javult a munka szervezetsége, az üzemek belső rendje és a munkafegyelem is. A tudomány, ezen belül a technika vívmányai nagymértékben megkönnyítik a dolgozók helyzetét, kulturáltabb munkakörülményeket nyújtanak, ugyanakkor növekednek a baleseti veszélyforrások is.

Veszélyforrás az a környezeti hatás, amely a munkakörülményekből, a munkaeszközökből, a berendezésekből, a technológiákból, az anyagokból eredően veszélyezteteti a munkavégző életét, testi épségét vagy egészségét.

A munkákat veszélyességük alapján három csoportba sorolhatjuk:

1. *Fokozottan veszélyes* az a — veszélyforrás hatókörében — végzett munka, amelynek során a veszélyforrás fokozott hatóképessége miatt a veszélyeztetettség olyan mértékű, hogy üzemzavar, meghibásodás vagy bármely biztonságtechnikai intézkedés hiánya, illetve elégtelensége tömeges, súlyos balesetet vagy egészségi ártalmat okozhat.

2. *Veszélyes* az a — veszélyforrás hatókörében végzett — munka, amikor üzemzavar, meghibásodás vagy a biztonságtechnikai intézkedések elégtelensége balesetet, egészségi ártalmat okozhat.

3. *Feltételesen veszélyes* az előzőek körébe nem tartozó minden olyan egyéb munka, amelynek végzésekor a munkavédelmi szabályok elhanyagolása miatt baleset vagy egészségi károsodás következhet be.

Társadalmunk igen fontos feladata megteremteni mindazt, ami a munka során keletkező ártalmakkal szembeni védelem feltétele lehet. A baleset-elhárítás során a munkahely védelmére olyan mesterséges környezetet kell létrehozni, amely a dolgozó embertől távoltartja az életére, testi épségére vagy egészségére veszélyes, illetve ártalmas tényezőket. Ebből következik, hogy a balesetelhárítás az üzemi balesetek megelőzésére, a foglalkozási ártalmak és megbetegedések elhárítására szolgáló műszaki és adminisztratív intézkedések összessége. A munkavédelemre vonatkozó biztonságtechnikai szabályok, a védőfelszerelések, védőberendezések, burkolatok, korlátok, munka- és védőruhák mellett ide soroljuk a dolgozók oktatását és felvilágosítását, balesetek miatti felelősségrevonását, valamint az ezekkel kapcsolatos adminisztratív feladatokat is. Ugyanis a munkavédelem valamennyi eszközét együttesen kell alkalmazni annak tudatában, hogy kölcsönhatásban vannak egymással. A legjobb védőberendezés sem nyújthat önmagában

biztons
nem is
éppen
van fog
párhuz

A
műszai
hatásá
szerve
adata
kizárja
tokat.

A
amely
munka
A
valósi
való a
szélye
a műs

E
kezők:

I.
végzett
olyan,
hogy a
akarat
legmag
fameg
akadú

A
tetése
folyan
mas p

U
régí ü
kell el

I
illetve
akara
géppe
zat a
ben l
alkal
védél
leállít

biztonságot, ha az előírások vagy a nevelési munka hiányában, a veszélyt nem ismerve vagy könnyelműségből a dolgozók nem használják fel vagy éppen leszerelik, kiiktatják azokat. A műszaki intézkedésnek csak akkor van foganatja, ha megfelelő előírások, szabályok alátámasztják és ha velük párhuzamosan folyik a munkavédelmi oktató, felvilágosító munka is.

A MŰSZAKI MEGELŐZÉS ESZKÖZEI

A balesetelhárítás legfontosabb eszköze a biztonságtechnika vagy a műszaki megelőzés, amely magába foglalja a munkakörülmények káros hatását kivédő műszaki berendezéseket és eszközöket, valamint a munkaszervezési, technológiai és védőintézkedéseket is. A biztonságtechnika feladata az olyan technikai-műszaki megoldások megvalósítása, amelyek eleve kizárják a baleseti veszélyforrásokat, az egészségre ártalmas munkafolyamatokat.

Az állam szervezeten keresztül rendelkezésre azokat az eszközöket, amelyek felhasználásával minden üzemben megteremthetők a biztonságos munkavégzés tárgyi feltételei.

A munkabiztonság legmagasabb fokát a veszélytelen technika megvalósításával vagy olyan védelemmel érhetjük el, amely a veszélyzónába való akaratlagos behatolást is kizárja. Figyelemmel a munkafolyamatok veszélyességi fokára, valamint a műszaki és gazdasági adottságokra, mindig a műszaki megelőzés legmagasabb színvonalát kell megvalósítani.

Ennek megfelelően a műszaki megelőzésnek négy fokozata van. Ezek a következők:

I. fokozat. *A veszélyforrás megszüntetése, illetve a veszélyforrás hatókörén kívül végzett tevékenység.* A munkaszervezés, a technológia, a gépek és berendezések kialakítása olyan, hogy a veszélyforrást, illetve annak hatását megszünteti, vagy lehetővé teszi, hogy a dolgozó munkáját a veszélyforrás hatókörén kívül végezze és a veszélyzónába akaratlanul se hatolhasson be. Ez a fokozat, mint veszélytelen technika, jelenti a legmagasabb szintű biztonságot. Ilyen pl. ha az egyébként rendkívül balesetveszélyes fémegymunkáló gépeket — az automatikus előtoló szerkezetek kiiktatását megakadályozó — kényszerkapcsolással is ellátják.

A veszélytelen technika megvalósítása — a baleseti veszélyforrások megszüntetése mellett — az egészségügyi ártalmak leküzdésének is fontos eszköze olyan zárt folyamatok megvalósításával, amelyek megakadályozzák, hogy egészségre ártalmas porok, anyagok a dolgozó környezetébe kerüljenek.

Új létesítményeknél, termelőberendezéseknél, új technológiák bevezetésénél, régi üzemek, munkahelyek korszerűsítésénél a biztonságnak a legmagasabb szintjét kell elérni és ahol erre a műszaki, gazdasági lehetőség megvan, meg is kell valósítani.

II. fokozat. *Feltétlenül ható biztonságtechnika.* A dolgozó a veszélyzónában, illetve időnként a veszélyzónába hatolva végzi tevékenységét, a védelem a dolgozó akaratától és magatartásától függetlenül működik, kényszerkapcsolatban van a géppel, a berendezéssel és kiiktatása meggátolja a gép, berendezés működését. E fokozat a műszaki megelőzés legfejlettebb eszköze. Meglévő létesítmények és gépek esetében lehetőleg, fokozott hatóképességű veszélyforrásoknál feltétlenül a fokozatot kell alkalmazni. Feltétlenül ható biztonságtechnikát valósítunk meg pl. akkor, ha egy védőburkolat felnyitását önműködően összekapcsoljuk a gép vagy motor azonnali leállításával.

Ilyen műszaki megoldás a járvasílózó aprítódob ajtajára szerelt kényszerzár, amely az aprítódob teljes leállása előtt lehetetlenné teszi a dobajtó felnyitását és ezáltal kiküszöböli a veszélyzónába történő akaratlagos benyúlást is. A dolgozó akaratától függetlenül ható védőberendezések megtalálhatók a javítóműhelyekben működő esztergapadokon, köszörűgépeken is, ahol az alkalmazott kényszerkapcsoló megakadályozza, hogy a dolgozó a gép veszélyes elemeivel kapcsolatba kerüljön.

III. fokozat. *Feltételesen ható biztonságtechnika.* A dolgozó állandóan vagy időnként a veszélyforrás hatókörében végzi tevékenységét, a védőberendezés a dolgozó akaratától és magatartásától függően működik. A műszaki megelőzés ezen fokozatát csak akkor szabad bevezetni, ha a magasabb megelőzési fokozatok megvalósítása nem lehetséges. Ilyen esetben egyéb szervezési vagy személyi intézkedésekkel kell a biztonságos munkavégzés feltételeit megteremteni.

A mezőgazdasági erő- és munkagépek jelenleg használatos védőberendezéseinek nagy része a dolgozó akaratától függően működik. A védőberendezések kiiktathatók, eltávolításuk után a gép tovább működik és a dolgozó közvetlenül kapcsolatba kerülhet a veszélyforrással. Ilyenek pl. a kardántengelyek, a munkagépeken levő meghajtószervezetek védőburkolatai. Természetesen ezek a védőberendezések előírás-szerű használat esetén biztosítják a dolgozó teljes védelmét. Ezért fontos a rendszeres ellenőrzés és oktatás, hogy a dolgozó akaratát, magatartását egyezze az előírásokkal, valamint a védőberendezés által fedett géprészek élénk vörös színre való festése, hogy a dolgozó a munkájához tartozónak érezze a védőberendezés alkalmazását.

IV. fokozat. *Egyéni védőeszközök és védőfelszerelések.* Általában csak kiegészítő védelemként használatosak. Fő védelemként használatukra akkor kerülhet sor, ha az egyéb védelmi módokkal a biztonságos munkavégzés nem biztosítható és a dolgozónak elkerülhetetlenül a veszélyzónán belül kell tartózkodnia. A mezőgazdaságban erre számos példát találunk, amelyek közül elsősorban a növényvédelemben alkalmazottakat kell megemlíteni, de számos műhelymunkánál is felmerül az egyéni védőeszköz szükségessége.

A legalacsonyabb színvonalú, feltételesen ható védelmi eszközök rendeltetésszerű használatát, hatásosságát az ellenőrzés gyakoriságától, illetőleg a dolgozó akaratától és magatartásától függ.

A műszaki megelőzés eszközeinek eddigi felsorolása egyben rangsorolást is jelent. A legtokéletesebb műszaki megelőzésről abban az esetben beszélhetünk, ha a dolgozó kívül van a veszélyzónán, illetőleg ha az általa kezelt munka- vagy erőgép a dolgozó akaratától függetlenül ható védőberendezéssel van felszerelve. Legveszélyesebb a dolgozó helyzete, ha a munkagép, illetve a végzett munka jellegétől függően kénytelen a veszélyforrás hatókörén belül tartózkodni és a munka közben jelentkező ártalmak ellen csupán egyéni védőfelszerelésekkel védekezhet.

Az üzemi balesetek műszaki megelőzését szolgálják a mezőgazdasági erő- és munkagépeken felszerelt mérő- és regisztráló berendezések is. Használatuk egyes munkagépeken feltétlenül szükséges a biztonságos üzemeltetéshez. Ilyen pl. a kompresszoros traktor légтарыán levő nyomásmérő, a biztonsági szelep.

A mezőgazdaságban alkalmazott műszaki megelőzés eszközei között külön meg kell említeni a traktorok borulása esetén is védelmet nyújtó biztonsági vezetőfülkéket, védőkereteket, amelyek meggátolják a traktor többszöri átfordulását, a vezetőfülke összenyomódását.

A
talan
sodási
gépek
ellenő

M
megsz
könyv
Külön
fokoz
az egy

A
si és f
jelent
egész
moder
peket
veszél

gond
kel va
munk
típus
gazda
munk

dosko
séröl.

A
illetöl
seken
munk
ismer

kat t
üzem
tárt l
külső
szüks

állva
ülésn
felbor
gozó

A
bizto
Éppe
szám
bales

A műszaki megelőzés alapvető feladatai közé tartozik a gépek kifogástalan műszaki állapota. A terepen üzemelő erő- és munkagépek meghibásodási lehetősége jóval nagyobb, mint az egyéb munkaterületeken használt gépeké. Ezért a munka megkezdése előtt a gépek műszaki állapotát naponta ellenőrizni kell és javítási, karbantartási munkákat azonnal el kell végezni.

Megkülönböztetett gondosságot kíván a munkagépek üzemzavarainak megszüntetése, javítása és szerelése, mert lehetetlen a kezelőszemélyzet könnyelmű felelőtlen magatartását technikai berendezésekkel meggátolni. Különösen az összeszerelésnél, a javított gép próbauzemeltetésénél kell fokozott figyelmet fordítani a munkavédelmi előírások betartására, amikor az egyébként felszerelhető védőburkolatokat is el kell távolítani.

A gépek biztonságosabbá tételében jelentős szerepük van a karbantartási és felújítási munkáknak. A felújítás ugyanis nemcsak a gép nagyjavítását jelenti, hanem a tökéletesítést, a gép biztonságosabbá tétele érdekében az egész gép vagy berendezés korszerűsítését is. Hiába állítanak be egyre több modern gépet egy-egy üzemben, ha ugyanakkor elhanyagolják a régi gépeket, és így azok mellett nő a balesetek száma. A korszerűtlen gépeknél veszélyes, megerőltető és egészségre ártalmas a munka, ezért különösen nagy gondot kell fordítani a régi gépek, berendezések korszerű védőfelszerelésekkel való ellátására. Minden üzemelő régebbi típusú mezőgazdasági erő- és munkagép biztonsági berendezéseinek azonos szinten kell lenniük az újabb típusokéval. A vonatkozó munkavédelmi jogszabályok szerint minden mezőgazdasági üzem vezetője köteles a dolgozók részére egészséges és biztonságos munkakörülményeket teremteni. Ezért szükség szerint házilagosan kell gondoskodni a készen nem kapható védőburkolatok, védőkorlátok elkészítéséről.

A mezőgazdasági erő- és munkagépek védőberendezéseinek kialakítása, illetőleg korszerűsítése állandó, folyamatos feladat. A központi intézkedéseken kívül jelentős feladataik vannak az üzemeknek is, mivel a tényleges munkát végző dolgozók, a gép huzamosabb használata során, jobban felismerik a veszélyforrásokat és megszüntetésükre gyakran igen jó megoldásokat találnak. Az utóbbi években számos munkavédelmi újítás született az üzemekben, amelyek hatékonyan hozzájárultak egyes, eddig még fel nem tárt baleseti veszélyforrások megszüntetéséhez. Ilyen például: a pótkocsi külső oldalára szerelt, biztosítólánccal és védőkorlattal ellátott állás, amely szükségtelemmé teszi, hogy a dolgozó a pótkocsiban a rakomány tetején állva végezze munkáját. Egyszerű, de hatásos védőfelszerelés pl. a traktorülésnél is alkalmazott biztonsági öv, amely a védőkerettel ellátott traktor felborulása után az ülésben tartja a vezetőt és megakadályozza, hogy a dolgozó esésből származó sérülést szenvedjen.

A munkavédelmi újítások egyrészt az üzem dolgozói részére nagyobb biztonságot, másrészt pedig az újító számára anyagi előnyt jelentenek. Éppen ezért ösztönözni kell az üzemek dolgozóit arra, hogy minél nagyobb számban keressenek hatásos megoldásokat a munkagépek jelenleg még balesetveszélyes elemeinek megfelelő elszigetelésére.

MUNKASZERVEZÉS ÉS TECHNOLÓGIAI UTASÍTÁSOK

Társadalmunk létének és fejlődésének alapja az ember termelő tevékenysége. Ezért a technikai szervezettség megteremtése közben előtérbe kerül a dolgozó ember tevékenységének megszervezése, mint a munkaszervezés központi kérdése.

A munkaszervezésnek kettős igényt kell kielégítenie. El kell érnie, hogy a rendelkezésre álló eszközöket a leggyorsabban használják ki és hogy a munka során a dolgozó testi épségét és egészségét ne fenyegetse veszély.

Ma munkaerő-gazdálkodás alatt nemcsak a munkaerő termelési szempontból legkedvezőbb elosztását, foglalkoztatását, irányítását értjük, hanem a dolgozó ember munka- és életkörülményeiről, testi épségének védelméről és egészségéről való gondoskodást is.

A munkaszervezés a munkahelyek legcélszerűbb kialakítására, a munkavégzés legtermelékenyebb végzésére és a biztonságos munkakörülmények megteremtésére irányuló tevékenység. A munkaszervezés hivatott meghatározott termelési folyamatok elvégzésének konkretizálására, ennek keretében kell a termelési feladatok végrehajtásához szükséges munkafolyamatot a termelési, gazdaságossági és munkavédelmi követelményeknek megfelelően előkészíteni.

A munkák megszervezése tehát sokoldalú, bonyolult és helyi feladat, amelyet az összes adottságok és körülmények alapulvételel kell végrehajtani, és amelynek egyik igen fontos része a dolgozó testi épségének és egészségének fenntartása. Jól szervezettnek csak azt a munkahelyet vagy munkafolyamatot ismerhetjük el, amely a termelés eredményessége és gazdaságossága mellett megkíméli a dolgozót a nagyfokú igénybevételtől és a munka közbeni egészségi károsodástól.

A balesetek műszaki megelőzésének alapvető feladatai közé tartozik a munkavédelmi előírások érvényesítése a termelés szervezésében, amely a tevékenység végzésének módjára és az ahhoz szükséges eszközök meghatározására irányul. Magában foglalja a termékek előállítását célzó technológiai műveleteket, a mezőgazdasági termelésnél a természeti folyamatokat, továbbá a technológiai műveletek közé nem sorolható egyéb műszaki, ellenőrzési, szállítási tevékenységet is.

A mezőgazdasági üzemek fejlődése és növekedése, termelésük koncentrációja és specializálódása, a termelés műszaki színvonalának emelkedése fokozatosan szükségessé tette a szigorúbb termelési technológiák alkalmazását. A termelés irányítójának gyakorlati tapasztalatain alapuló, az idők folyamán kialakult, írásban nem rögzített termelési eljárások is technológiák, de a termelési ágazatok fejlődése, nagyüzemivé válása következtében a termelés ráfizetés nélkül már nem folytatható hagyományos módszerekkel, a nagyüzemi termelésben szigorú technológiai fegyelemnek kell lennie.

A mai termelési színvonal mellett egy-egy munkát viszonylag rövid idő alatt, nagy mennyiségben, sok gép összehangolásával kell elvégezni. A gépek munkájának összehangolása nem lehet öltetszerű, az egyes gépek önállóan végzett munkáját és azok egymáshoz viszonyított kapcsolatát pon-

tosan
hát az
vonat
végre

A
zésene
erő m
olyan
szüks
sításá
ezen
tását

A
jární,
nak m
sanak
külön
nológ
külön

A
techno

I. T

1

-

-

2

3

-

-

hová,

4

sítás

5

II. A

1

tarto

véde

eset

zese

halac

tés -

elhár

tosan megfogalmazott előírásokkal kell szabályozni. Mindezek alapján tehát az adott időpontban legkorszerűbb termelési eljárások alkalmazására vonatkozó, pontosan meghatározott és megfogalmazott, a gyakorlatban végrehajtható utasításokat kell kidolgozni. Ezek a technológiai utasítások.

A *technológiai utasítás* alapvetően magában foglalja a munka elvégzésének módját és az ahhoz szükséges anyag, gép és eszköz, fogat és munkaerő mennyiségét, a munkával kapcsolatos munkavédelmi előírásokat. De olyan részleteket is tartalmaz, amelyek a munkák konkrét végrehajtásához szükségesek: pl. utasítást ad a gépek előkészítésére, a kézimunkaerő biztosítására és a dolgozók ellátására; előírja a baleset elleni kötelező védekezést, ezen belül a gépek biztonságtechnikai felülvizsgálatát, a dolgozók kioktatását és azt, hogy ki a felelős a munkavédelmi rendelkezések betartásáért.

A technológiai utasítás kidolgozásánál mindig körütekintően kell eljárni, hogy minden terményt és terméket a gazdaságon belüli adottságoknak megfelelően, a legnagyobb eredménnyel és a leggazdaságosabban állítsanak elő. Ezért a munkaműveletek sorrendjét minden fontosabb növényre külön-külön kell összeállítani, sőt ha a körülmények eltérő termelési technológia alkalmazását indokolják, akkor egy munkaműveleten belül is külön-külön ki kell dolgozni a technológiai utasításokat.

Adott munkaművelet — pl. az arató-cséplő géppel történő gabonabetakarítás — technológiai utasítása a következő szempontok alapján készíthető el:

I. Termelési rész

1. Meghatározza, hogy a munkát a területen milyen sorrendben kell elvégezni:
 - hol (a terület megnevezése, a kombájn útvonala),
 - mikor (a munka kezdete és vége, az egyes munkahelyeken eltöltött idő),
 - milyen mennyiségben és minőségben.
2. Kijelöli a felelőst a munkák irányításáért és végrehajtásának ellenőrzéséért.
3. Meghatározza a munkaszervezetet:
 - a más egységekkel történő együttműködés rendjét,
 - a munka elvégzésével kapcsolatos szállításokat (milyen anyagot, honnan hová, hány tkm szállítással kell megmozgatni).
4. Utasítást ad az erő- és munkagépek előkészítésére, a kézimunkaerő biztosítására.
5. Szabályozza a munkákkal kapcsolatos adminisztratív feladatokat.

II. Munkavédelmi rész

1. Tartalmazza a munkával kapcsolatos balesetelhárítási előírásokat. Ide tartozik:
 - a gépek által elvégzendő technológia, annak általános műszaki munkavédelmi követelményei (védőberendezések, védőfelszerelések, eltérő hasznosítás esetén a szükséges műszaki megoldások),
 - a gépek üzembe helyezése előtti biztonságtechnikai felülvizsgálat megszervezése (az előkészítés kinek a feladata, a szemle helye és ideje),
 - a gépek mozgásirányának kijelölése (vándorlás útvonala, az alkalmazható haladási sebesség a helyi viszonyok alapján, a munkavégzés módja — aratás, ürítés — a területi adottságoknak megfelelően),
 - üzem közbeni meghibásodás elhárításának módja (kik végezhetik a hibaelhárítást, ki felelős a védőberendezések visszahelyezéscéért és az üzempróbáért),
 - végül mellékletként az alkalmazott gépek kezelési utasítása.
2. A munkavégzés személyi feltételeinek biztosítása:

- a kezelőszemélyzet kioktatása a munkakezdés előtt,
- a dolgozó elhelyezkedése a munkavégzés egyes fázisaiban (termelőüzemeltetéskor, próbatüzem, pihenőidő alatt),
- a munkavédelmi előírások betartásának ellenőrzése (ki és mikor végzi az ellenőrzést).

3. Munkaegészségügyi és szociális intézkedések:

- a dolgozók szállítása a munkahelyre,
- a dolgozók ellátása (ivóvízellátás, étkeztetés),
- tisztálkodási lehetőségek biztosítása.

A termelési technológia megválasztásánál tehát mind a termelékenységre, mind az egészséges és biztonságos munkavégzés követelményeire tekintettel kell lenni. A korszerű technológiai alkalmazása javítja a munkafeltételek alakulását. Számos esetben jelentéktelen, de legalábbis gyorsan visszatérülő költségkihatással változtatni lehet a korszerűtlen technológiai folyamatokon.

A biztonságos munka technológiai feltételeit a következőkben foglalhatjuk össze:

1. A termelési technológiát előrelátóan kell tervezni. A munkafolyamatok szervezése során előre fel kell fedni és meg kell határozni a veszélyes vagy egészségre ártalmas munkafázisokat, műveleteket és megfelelő intézkedéseket kell tenni elszigetelésükre, illetve megszüntetésükre. Ebből a szempontból különös figyelmet igényel a nehéz, munkaigényes folyamatoknál a dolgozók fizikai megterhelésének csökkentése.

2. A gazdasági vezetésnek már előre pontosan rögzítenie kell, hogy az adott munkafolyamatot mely gépeken, berendezéseken, milyen eszközökkel, szerszámokkal hajtják végre úgy, hogy megfeleljenek a munka elvégzése közben fellépő különféle igénybevételeknek, egyben a legeredményesebben biztosítsák a legkevésbé fárasztó munka lehetőségét és azt, hogy a szükséges eszközök idejében rendelkezésre álljanak.

3. Az egyes munkafolyamatokhoz kellő létszámú, szakképzettségű és megfelelően begyakorolt dolgozót kell beosztani. A dolgozók ismerjék előre a termelési feladatot, a munkaműveletek sorrendjét és végrehajtásuk módját, valamint az esetleges üzemzavarok lehetőségeit, okát és az elhárításukhoz szükséges intézkedéseket. A feladatok ellátásához szükséges dolgozói létszám tervezésénél feltétlenül figyelembe kell venni azt, hogy egyes munkákban csak férfiak foglalkoztathatók; nők, illetőleg fiatalok nem. Kiemelten kell számításba venni a szállítási munkákat, amelyek erős fizikai igénybevétellel járnak, de különösebb szakképzettséget nem igényelnek. A kertészeti ágazatba tartozó munkák zöme viszont női és fiatalok munkáerővel is elvégezhető, tehát a munkacsúcsokban jelentkező hiány enyhítésére igénybe vehetők az iskolai tanulók is.

A növényvédelmi munkák szervezésénél figyelembe kell venni, hogy nők, fiatalok, illetőleg az orvosi vizsgálat alapján eltiltott személyek mérgekkel nem dolgozhatnak. Számítani kell arra is, hogy a szerves foszfor-savészter tartalmú vegyszerekkel folyamatosan legfeljebb hat napig szabad dolgozni, ezt követően csak orvosi vizsgálat döntheti el a munkában való

tovább
egész b

4

betöltő

esetben

goznak

irányít

hogy a

azt is,

uk int

szereke

5.

hogy a

marad

valam

szegés

zók te

ben m

de ug

mezet

társail

A

nyada

nem a

normá

termel

rögtör

modna

egyrés

folyan

munk

kialak

illető

hetősé

szokás

A

lési u

munk

mellet

E

illetve

mege

pl. az

alkal

tétele

további részvétel lehetőségét. Ez azt jelentheti, hogy esetleg 2—3 napra az egész brigád kiesik a vegyszerezési munkákból.

4. Minden egyes dolgozónak tisztában kell lennie a munkafolyamatban betöltött szerepével, tevékenységének kihatásával. Különösen abban az esetben, ha ugyanannál a gépnél, berendezésnél egyidejűleg többen dolgoznak. Pl. tudni kell, hogy személy szerint ki felel a munka biztonságos irányításáért, ki indíthatja a gépet és milyen feltételek mellett. Fontos az is, hogy az egyes dolgozók pontosan ismerjék saját hatáskörüket és tudják azt is, hogy hatáskörüket meghaladó problémák esetén kihez kell fordulniuk intézkedésért, továbbá ismerniük kell a legbiztonságosabb munkamódszereket.

5. Jelentős tényező végül a technológiai és a munkafegyelem. Ahhoz, hogy a dolgozók munkájukat eredményesen és veszélytelenül végezhessék, maradéktalanul végre kell hajtaniuk a feletteseiktől kapott technológiai, valamint magatartási utasításokat. A technológiai és munkafegyelem megszégése — amellett, hogy a termelésben kárt okoz — veszélyezteti a dolgozók testi épségét és egészségét. A munkahelyi vezetőnek a dolgozók érdekében meg kell követelnie az utasítások, előírások maradéktalan betartását, de ugyanilyen irányba kell hatniuk a munkatársaknak is, hiszen a fegyelmezetlen dolgozók leggyakrabban nemcsak saját magukat, hanem dolgozó-társaikat is veszélyeztetik.

A tapasztalatok azt is bizonyítják, hogy a balesetek tekintélyes hányada nem a szokásos munkafolyamatok végzése során következik be, hanem a munkafolyamatban történt zavar idején, amikor a munkafolyamat normális menete valamilyen oknál fogva megváltozik vagy megszűnik. A termelési kiesés megakadályozására ugyanis sokszor ilyen esetben különféle rögtönzésekhez, munkaeszközök nem rendeltetésszerű használatához folyamodnak, ami számos veszélyt rejt magában. Balesetet idézhet elő ilyenkor egyrészt a berendezések túlzott igénybevétele, másrészt az, hogy a munkafolyamat megszokott menetétől való eltérés a dolgozókat kizökkenti rendes munkájukból. Ennek megelőzése érdekében a technológiát oly módon kell kialakítani, hogy üzemzavarok minél kisebb mértékben fordulhassanak elő, illetőleg a várható rendellenességek elhárítására a megfelelő eljárások lehetősége meglegyen, amelyek biztonság szempontjából egyenértékűek a szokásos munkafolyamattal.

A dolgozók teendőit munkakörönként a munkautasítások vagy kezelési utasítások szabályozzák, amelyek tartalmazzák a munkafolyamatok, munkaműveletek elvégzésére vonatkozó szakmai és gazdasági utasítások mellett a balesetelhárítási és egészségvédelmi előírásokat is.

Ennek alapfeltétele, hogy minden gép, eszköz, berendezés használati, illetve kezelési utasítással legyen ellátva, amelyben rögzíteni kell a balesetek megelőzését célzó legfontosabb biztonsági tudnivalókat. Egy adott gép — pl. az arató-eséplő gép — kezelési utasításának tartalmaznia kell a gép alkalmazási területét és rövid műszaki leírását; a gépkezelés személyi feltételeit; a gép üzemeltetésével kapcsolatos műszaki és biztonságtechnikai

tudnivalókat; a gép vezetése közben betartandó előírásokat; a rendeltetés-szerű használatról való eltérés szabályait; a karbantartási, tárolási utasításokat; az üzemeltető kiegészítő utasításait, a helyi adottságokhoz igazodó munkavédelmi előírásokat.

A termelési tervek sikeres teljesítésének egyik előfeltétele a baleset-mentes munkavégzés. A megfigyelések és a kutatások eredményei megerősítik azt a megállapítást, hogy a gépesítés a munkát gyorsabbá és gazdaságosabbá teszi, de a gépet kiszolgáló dolgozó munkája nem mindig veszélytelen. Ezért a technológiai tervek elkészítésénél, a gépek kezelési utasításainak kidolgozásánál fokozottabban kell érvényesíteni a munkaegészségügyi szempontokat, és a biztonságtechnikai irányelveket a dolgozók egészségvédelme, a munkakörülmények javítása és a balesetek megelőzése érdekében.

Автор является техническим инспектором сельского хозяйства и безопасности труда в одной из областей, в своей статье он рассматривает технические распоряжения, служащие сохранению трудящихся, и играющие роль в устранении несчастных случаев в сельском хозяйстве. Он знакомит со средствами техники безопасности, с ролью распоряжений по организации труда, с ролью технологических указаний и правил использования в охране труда. Автор показывает структуру и содержание указаний, проявляющих точки зрения охраны труда.

Der Verfasser, Inspektor für Landwirtschaftstechnik und Arbeitsschutz in einem ungarischen Komitat, befasst sich in seiner Abhandlung mit den technischen Anordnungen die eine wichtige Rolle in der Vorbeugung der Unfälle spielen und für den Gesundheitsschutz der Werktätigen in der Landwirtschaft dienen. Es wurden die sicherheitstechnischen Mittel, arbeitsorganisatorischen Massnahmen sowie die Rolle der technologischen und Bedienungsvorschriften der Reihe nach bekanntgegeben. Auch der Aufbau und Inhalt der Vorschriften in denen die Gesichtspunkte des vernunftgemässen Arbeitsschutzes zur Geltung kommen, wurden behandelt.

Being the technical and labour-safety supervisor of agriculture in a County, the author is dealing in his paper with the technical measures which play an important role in guarding against agricultural accidents and serving also for the protection of the health of the labourers. He describes the technical instruments of labor-safety as well as the role played by work organization measures and technological and operational regulations in labour-safety. He demonstrates the structure and the contents of instructions taking the reasonable aspects of labour-safety also into consideration.

Az
letett, a
léséhez.
valamely
letve a
területe
A munk
módsze
len hat
nek pro
Lé
lyeket
több ol
amikor
A
ciót a

A
kukoric
dőtáp,
tojótáp

geszalé
V
A
működ